

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
ILBOSSTEM

ŠTVRŤROČNÝ KOMENTÁR K POLITIKE OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI OKTÓBER 2016

Obsah

Obsah	2
Úvod	3
1 Hodnotenie situácie Národnou bankou Slovenska	5
2 Rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni	9
Príloha A Vybrané indikátory podľa hlavných kategórií rizík	13
Príloha B Proticyklický kapitálový vankúš	14

Úvod

Stabilita finančného systému je nevyhnutným predpokladom fungovania ekonomiky. Ide o široký koncept od bezpečnosti bankových vkladov a iných podobných produktov až po plynulé fungovanie trhu úverov postavené na zodpovednom prístupe finančných inštitúcií a ich klientov. Cieľom politiky obozretnosti na makroúrovni je prispievať k finančnej stabilite najmä budovaním vyššej odolnosti finančného sektora v dobrých časoch, keď sa riziká spravidla ešte len formujú. Jej cieľom môže byť aj predchádzanie kumulácii systémových rizík, čo následne zmierňuje zraniteľnosť ekonomiky v čase krízy.

Politiku obozretnosti na makroúrovni vykonáva predovšetkým Národná banka Slovenska, formálne jej táto povinnosť vyplýva zo zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom. Národná banka Slovenska môže pri výkone politiky obozretnosti na makroúrovni použiť viaceré nástroje (od zmiernenia špecifického rizika až po plošné zvýšenie požiadavky na kapitál) ako aj formy ich použitia (od upozornenia na riziko až po zákonnú povinnosť)¹. Dodatočné sprísňovanie nástrojov politiky obozretnosti na makroúrovni je aj v kompetencii Európskej centrálnej banky.

Dôležitou časťou výkonu politiky obozretnosti na makroúrovni je pravidelné štvrtročné hodnotenie vývoja v oblasti finančnej stability, ktorého súčasťou je aj rozhodnutie Bankovej rady NBS o prípadnom použití jednotlivých nástrojov. Napĺňanie základného cieľa, teda udržiavanie finančnej stability, je hodnotené prostredníctvom sledovania piatich predbežných cieľov²:

1. Zmiernenie a zabránenie nadmernému úverovému rastu a dlhovému financovaniu
2. Zmiernenie a zabránenie nadmernému nesúladu splatností a strate trhovej likvidity
3. Obmedzenie koncentrácie priamych a nepriamych expozícií
4. Obmedzenie systémového vplyvu nedostatočne zladených stimulov s cieľom znížiť morálny hazard
5. Zvýšenie odolnosti finančných infraštruktúr

Prvý predbežný cieľ je zameraný na zabránenie nadmernému rastu úverov a iného dlhového financovania, keďže práve tento trend je všeobecne označovaný za jeden z hlavných dôvodov ekonomickej a finančnej krízy. Vzhľadom na tradičný charakter slovenského finančného trhu ide o veľmi dôležitý cieľ. Väčšina významných trendov, ako aj rizík v domácom bankovom sektore, je spojená s trhom úverov domácnostiam a podnikom. Slovensko patrí medzi krajiny s najvyšším podielom úverov domácej ekonomike na celkovej bilancii, pričom väčšina príjmu bánk pochádza práve z tejto aktivity.

Druhý predbežný cieľ sa týka zabránenia nadmernému časovému nesúladu splatností aktív a pasív v bilancii bánk. Inými slovami splatnosť aktívnych operácií by sa nemala významne odlišovať od splatnosti zdrojov bánk. Napriek tomu, že úlohou bánk je sprostredkovať financovanie dlhodobých aktív (úvery) krátkodobými pasívami (vklady), skúsenosti ukázali, že nadmerný časový nesúlad aktív a pasív prehlbuje zraniteľnosť finančného systému a prispieva k tvorbe ekonomických a finančných nerovnováh.

¹ Viac o nástrojoch na <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2>.

² Predbežné ciele boli definované v nadväznosti na Odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká zo 4. apríla 2013 o predbežných cieľoch a nástrojoch makroprudenciálnej politiky (ESRB/2013/1).

Tretím predbežným cieľom je obmedzenie koncentrácie priamych aj nepriamych expozícií. Priama koncentrácia spravidla súvisí s významným vystavením, napr. voči domácnostiam, verejnej správe, alebo určitému segmentu hospodárstva. Nepriame expozície vznikajú prostredníctvom vzájomného prepojenia finančných a nefinančných inštitúcií. Zvýšená koncentrácia je dlhodobou štruktúrnou črtou domáceho finančného sektora. Vyplýva to najmä zo štruktúry slovenskej ekonomiky, ktorá je do veľkej miery závislá od malého počtu vybraných odvetví, ale aj z koncentrácie pohľadávok, resp. zdrojov financovania sa bánk vo vzťahu k niektorým klientom, resp. skupinám klientov. Ďalšou významnou charakteristikou slovenského bankového sektora je vysoký podiel domácich štátnych dlhopisov v bilanciách bánk.

Štvrtým predbežným cieľom je zmiernenie systémového rizika súvisiaceho s nesprávne nastavenou motiváciou finančných inštitúcií a ich klientov. Primárnym cieľom je zníženie rizika morálneho hazardu súvisiaceho s existenciou systémovo významných finančných inštitúcií. Kým však v rámci tretieho predbežného cieľa sa sleduje koncentrácia z dôvodu možného dopadu na jednotlivé banky, resp. na bankový sektor, pri systémovo významných inštitúciách sa koncentrácia sleduje z dôvodu veľkosti dopadu prípadného zlyhania danej inštitúcie na finančný a reálny sektor. V neposlednom rade existujú príklady vzniku morálneho hazardu aj pri odmeňovaní manažmentu finančných inštitúcií alebo nastavení spolupráce s finančnými sprostredkovateľmi.

Piatym predbežným cieľom je zvýšenie odolnosti finančnej infraštruktúry. Najdôležitejšou súčasťou finančnej infraštruktúry na Slovensku sú najmä platobné systémy (Target 2, SIPS), Fond ochrany vkladov a systémy zúčtovania cenných papierov. Ich spoľahlivé fungovanie je významným predpokladom finančnej stability na Slovensku.

Štvrtročný komentár k politike obozretnosti na makroúrovni je štruktúrovaný podľa uvedených cieľov v súlade s odporúčaním (ESRB/2013/1). Obsahuje najmä analytické hodnotenie situácie (opierajúce sa o indikátory v prílohe), ktoré je podkladom pre rozhodnutie Národnej banky Slovenska. Tabuľky a grafy v prílohe vychádzajú z údajov k 30.6.2016, ale kvalitatívne hodnotenie zohľadňuje aj informácie dostupné k dátumu predloženia komentára.

Dokument je rozdelený na tri časti. V prvej časti je prezentovaná stručná analýza s hodnotením najvýznamnejších zmien z hľadiska systémového rizika v aktuálnom štvrtroku, štruktúrovaná podľa uvedených predbežných cieľov. Druhá časť, ktorá je zameraná na rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni, obsahuje rozhodnutia NBS ako aj prípadné rozhodnutia ECB. Tretiu časť tvoria prílohy: tabuľky s ukazovateľmi, podľa ktorých sa sledujú predbežné ciele a podklady pre rozhodnutie o miere proticyklického kapitálového vankúša.

1 Hodnotenie situácie Národnou bankou Slovenska

1.1 Nadmerný úverový rast a dlhové financovanie

V druhom štvrtroku 2016 pokračovali trendy z predchádzajúceho obdobia, keď objem úverov poskytnutých domácim bankovým sektorom³ súkromnému nefinančnému sektoru kontinuálne rástol. Miera medziročného rastu sa v porovnaní s prvým štvrtrokom mierne spomalila na úroveň 9,4 % (oproti 10,4 % v prvom štvrtroku), avšak aj naďalej patrila medzi najvyššie od roku 2009. Rast úverov bol prítomný v sektore podnikov ako aj v sektore domácností. Úvery poskytnuté sektoru domácností medziročne vzrástli o 12,8 % (oproti 12,2 % v prvom štvrtroku) a dosiahli jednu z najvyšších dynamík v pokrízovom období. Dvojciferný rast úverov poskytnutých domácnostiam už dlhšie obdobie konštatovaný pri spotrebiteľských úveroch a aj pri úveroch na bývanie. Dopyt domácností po úveroch je podporený priaznivým vývojom na trhu práce odzrkadľujúcim sa aj v relatívne priaznivom sentimente domácností, prostredím nízkych úrokových sadzieb a rastom cien nehnuteľností. Trh úverov na bývanie bol v druhom štvrtroku 2016 ovplyvnený aj legislatívnou zmenou limitujúcou poplatok za predčasné splatenie úveru. Zvýšená miera predčasného splácania úverov viedla k častému navyšovaniu existujúcich úverov pri ich refinancovaní. Na strane ponuky pokračoval pokles úrokových marží, čo motivovalo banky poskytovať čo najväčší objem úverov v snahe udržať si ziskovosť. Úvery domácnostiam rástli na Slovensku ku koncu druhého štvrtroka 2016 najrýchlejšie zo všetkých krajín EÚ. Rast úverov sa prejavil aj v zrýchlení rastu zadlženosti domácností, ktorá v druhom štvrtroku 2016 dosiahla úroveň 36,8 % HDP (v prvom štvrtroku bola na úrovni 35,8 % HDP).

Úvery poskytnuté nefinančným podnikom rástli aj v druhom štvrtroku 2016, avšak mierne pomalším tempom oproti predchádzajúcemu obdobiu (medziročný rast v prvom štvrtroku 2016 bol na úrovni 7,5 %), keď v druhom štvrtroku dosiahli štvorpercentný medziročný nárast. Práve pomalší rast úverov podnikom v druhom štvrtroku sa prejavil v zmiernení tempa rastu celkových úverov súkromnému sektoru. Toto spomalenie tempa rastu úverov podnikom však nemožno charakterizovať ako zmenu trendu, nakoľko vývoj úverov podnikom je charakteristický svojou volatilitou. Rast podnikových úverov je ťahaný najmä investičnými úvermi, ktoré tvoria takmer polovicu všetkých úverov podnikovému sektoru. Za zmiernením dynamiky rastu úverov stáli najmä krátkodobé úvery so splatnosťou do jedného roka, najmä prevádzkové úvery. Priaznivý ekonomický vývoj prejavujúci sa v rastúcich tržbách podnikov a v zvýšenej investičnej aktivite, nízke náklady na úvery v dôsledku nízkych úrokových mier a konkurencie na úverovom trhu vytvárajú zvýšený dopyt po úveroch aj zo strany nefinančných podnikov. Slovensko tak v druhom štvrtroku 2016 patrilo medzi sedem krajín EÚ s najrýchlejším rastom úverov podnikovému sektoru. Zadlženosť podnikov v tomto štvrtroku dosiahla úroveň 19,9 % HDP.

Vývoj na trhu úverov sa odrazil aj vo vývoji indikátora domestic credit-to-GDP_{trend} gap, ktorého hodnota vzrástla v druhom štvrtroku 2016 o 0,24 percentuálneho bodu na úroveň 2,28 %. Miera tohto ukazovateľa, vychádzajúceho z objemu úverov poskytnutých domácimi bankami slovenským domácnostiam a domácim nefinančným podnikom sa tak dostala bezpečne nad dvojpercentnú úroveň indikujúcu podľa odporúčania ESRB⁴ zvyšovanie miery proticyklického kapitálového vankúša (Graf 2). Vývoj tohto ukazovateľa v druhom štvrtroku potvrdil pretrvávanie faktorov, ktoré viedli k

³ Úvery poskytnuté domácimi bankami sektoru domácností (S.14 a S.15) a sektoru nefinančných podnikov (S.11) v tuzemsku, zdroj: V(NBS) 33-12.

⁴ Odporúčanie ESRB 2014/1.

nenulovému rozhodnutiu o výške proticyklického kapitálového vankúša v uplynulom štvrtroku. V druhom štvrtroku 2016 došlo aj k výraznému zmierneniu negatívnej medzery meranej ukazovateľom štandardizovaný credit-to-GDP gap, keď jeho hodnota vzrástla o 2,2 percentuálneho bodu na úroveň -1,2 % (Graf 1). Toto výrazné uzatváranie medzery bolo v uplynulom štvrtroku spôsobené vývojom jednej z najvolatilnejších zložiek podnikového dlhu, nárastom dlhu voči zahraničiu, ktorý je však výrazne ovplyvnený vnútroskupinovým financovaním medzinárodných nefinančných spoločností. Pre účely stanovovania výšky proticyklického kapitálového vankúša je tak z metodologických dôvodov vhodnejšie prihliadať na užší koncept, teda ukazovateľ domestic credit-to-GDP_{trend} gap, nakoľko ten pokrýva iba domáce expozície bánk voči súkromnému sektoru, pre ktoré je stanovený proticyklický kapitálový vankúš.

Hodnota indikátora proticyklický smerovník v druhom štvrtroku 2016 mierne poklesla (Graf 3). Vývoj jeho hodnoty však bol ovplyvnený niektorými špecifickými faktormi na trhu úverov nefinančným spoločnostiam. Okrem už zmieneného prechodného poklesu dynamiky rastu úverov nefinančným podnikom sa v stagnácii proticyklického smerovníka prejavil aj nárast objemu zlyhaných úverov, spôsobený zlyhaním jednej pohľadávky. Hoci uvedené faktory zastavili rast hodnoty proticyklického smerovníka, jeho aktuálna úroveň ostáva aj naďalej výrazne nad historickým priemerom a potvrdzuje rastovú fázu finančného cyklu charakteristickú kumuláciou nerovnováh cyklického charakteru.

Vývoj analyzovaných indikátorov v druhom štvrtroku 2016 potvrdil pretrvávanie tendencií na finančnom trhu, v dôsledku ktorých bolo v uplynulom štvrtroku prijaté rozhodnutie o nenulovej výške proticyklického kapitálového vankúša. Relatívne silný rast úverov na pozadí nízkych úrokových mier, silnej konkurencie na úverovom trhu v dôsledku snahy bánk o udržanie si svojich trhových pozícií a priaznivého ekonomického vývoja naznačuje expanzívnu fázu finančného cyklu. Rastová fáza finančného cyklu je okrem iného charakteristická aj nižšou citlivosťou bánk a ich klientov voči finančnému riziku. Dva z troch ukazovateľov hodnotenia finančného trhu aj v druhom štvrtroku 2016 indikovali nenulovú úroveň proticyklického kapitálového vankúša. Zároveň výhľad na najbližšie obdobie naznačuje pretrvávanie tohto vývoja. Potreba vytvorenia si kapitálovej rezervy v súčasnej rastovej fáze úverového cyklu tak ostáva aj naďalej aktuálna, s cieľom vytvorenia dostatočného tlmiaceho vankúša pre obdobie materializácie kreditného rizika. Zároveň však existujúce trendy zatiaľ nepokročili tak výrazne, aby indikovali potrebu prehodnotenia úrovne proticyklického kapitálového vankúša.

1.2 Nadmerný časový nesúlad a trhová likvidita

Na riziko likvidity v slovenskom bankovom sektore mali v poslednom období vplyv tri trendy. Prvým je rast úverov domácnostiam spomínaný v predchádzajúcej časti. V dôsledku rastu úverov na bývanie, ktoré majú spravidla splatnosť 30 rokov, sa predlžovala priemerná zostatková splatnosť aktív bánk. Druhým je silný rast zostatkov na bežných účtoch klientov, ktorý je čiastočne spôsobený aj presunom zostatkov z termínovaných vkladov. Pokračujúci rast dlhodobých aktív a krátkodobých pasív viedol k ďalšiemu prehĺbeniu časového nesúladu aktív a pasív. Podiel kumulatívnej likvidnej medzery na celkových aktívach klesol na nové historické minimum vo väčšine splatností. Tretím trendom je relatívna stagnácia objemu čistých likvidných aktív ako aj záporných peňažných tokov z pohľadu ukazovateľa krytia likvidity. Napriek tomu, že výsledkom je skôr vyrovnaný priebeh tohto ukazovateľa, jeho vnútorná štruktúra sa čiastočne mení. Na jednej strane mierne klesla váha štátnych

dlhopisov ako dôležitej zložky likvidných aktív a na druhej strane sa zvýšil vplyv pohybov na bežných účtoch na záporné peňažné toky. Takáto štruktúra krytia likvidity je menej robustná ako v minulosti.

Domáci bankový sektor aj naďalej ostáva sebestačný z pohľadu likvidity, podiel úverov na vkladoch napriek dynamickému rastu úverov dokonca mierne klesol na 90,2 %, resp. 83,4 % po započítaní vydaných hypotekárnych záložných listov.

1.3 Koncentrácia

Riziko koncentrácie zostáva aj naďalej významným štrukturálnym zdrojom rizika pre slovenský bankový sektor. Toto riziko sa prejavuje vo viacerých rovinách. Prvou je koncentrácia expozícií voči niektorým ekonomickým odvetviam alebo klientom, ktorí sa stávajú systémovo významnými. Najvýznamnejšie sa prejavuje pri financovaní komerčných nehnuteľností. Potvrdil to aj vývoj počas mája a júna 2016, kedy opätovne vzrástol podiel zlyhaných úverov v tomto sektore, a to z 9,7 % na 10,6 %. Išlo o niekoľko konkrétnych projektov financovaných niektorými bankami, čo zvýrazňuje povahu tohto rizika. Tieto straty boli v kontraste s celkovým vývojom podnikových portfólií, ktorých kreditná kvalita naopak zaznamenala vo väčšine odvetví pozitívny vývoj.

Druhým aspektom rizika koncentrácie je vysoký podiel zahraničného vlastníctva. Aj v tejto rovine je potrebné upozorniť na skutočnosti, ktoré nastali v uplynulom období a ktoré poukazujú na úroveň tohto rizika. Prvou sú negatívne tlaky na finančnú situáciu niektorých materských bánk, čo je spôsobené najmä materializáciou rizík v domácich krajinách alebo iných krajinách, kde majú skupiny svoje dcérske spoločnosti. To sa prejavilo aj na výsledkoch stresového testovania najvýznamnejších európskych bánk, kde niektoré materské spoločnosti slovenských bánk vykázali v prípade stresových scenárov slabšiu úroveň kapitálovej primeranosti (v porovnaní s väčšinou iných európskych bánk). Toto riziko môžu potenciálne prehlibnúť aj regulátorne zmeny prijaté v rámci bankovej únie, ktorými sa umožňujú výnimky z pravidiel likvidity a majetkovej angažovanosti v rámci bankových skupín a môžu mať za následok výrazný nárast vystavenia domácich bánk voči externým rizikám v rámci ich bankovej skupiny.⁵ Úroveň rizika súvisiaceho s vysokým podielom zahraničného vlastníctva závisí predovšetkým od postavenia slovenských bánk v rámci ich bankovej skupiny, ktorá je daná najmä ich kapacitou v oblasti ziskovosti. Táto kapacita však môže byť znížená v dôsledku výrazného poklesu úrokových sadzieb, ako aj legislatívnymi zásahmi znižujúcimi ziskovosť bánk.

Vystavenie voči rizikovým krajinám je naďalej reprezentované najmä vystavením voči Cypru, ktoré však pokračovalo v klesajúcom trende.

⁵ The ECB Regulation and the ECB Guide on options and discretions are an important step in harmonising the supervision of significant banks in the euro area, zverejnené 24. marca 2016.

1.4 Morálny hazard

Počas druhého štvrťroka 2016 pokračovali trendy vo vývoji jednotlivých ukazovateľov morálneho hazardu. Koncentrácia celkových čistých aktív stúpla aj v tomto štvrťroku a momentálne dosahuje historicky maximálne hodnoty. Podiel domácich štátnych dlhopisov vlastnených bankami sa mierne znížil, pričom koncentrácia držby týchto dlhopisov v rámci bankového sektora sa takmer nezmenila. Vysoký stupeň koncentrácie pasív v rámci finančného systému sa prakticky nezmenil, naďalej je blízko historických maxím. Koncentrácia sa naďalej zvyšovala pri rovnakom ukazovateli na strane aktív, aj keď zatiaľ je pomerne ďaleko od svojich maximálnych hodnôt.

1.5 Finančná infraštruktúra a ostatné riziká

K júnu 2016 vzrástol objem uhradených prostriedkov osobitného odvodu na 650 mil. €, čo predstavuje 0,94 % z celkových čistých aktív bankového sektora. Najdôležitejšou zmenou však bolo schválenie novely zákona č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií. Na základe tejto novely sa výška sadzby odvodu zafixovala na úrovni 0,2 % v rokoch 2017 až 2020. Po roku 2020 by mala na základe aktuálne platnej legislatívy sadzba odvodu klesnúť na 0 %. Zároveň sa vypúšťa ustanovenie o poklese sadzby osobitného odvodu v závislosti na objeme naakumulovaných prostriedkov, na základe ktorej by po presiahnutí hranice 750 mil. € klesol odvod na 0,1 %. Táto hranica by bola dosiahnutá v priebehu roka 2017. Uvedené zafixovanie sadzby odvodu tak bude mať za následok výrazne negatívny vplyv na ziskovosť bankového sektora, a to predovšetkým v aktuálnom prostredí nízkych úrokových sadzieb. Pritom udržanie primeranej ziskovosti je vnímané ako jedno z najvýznamnejších rizík pre finančnú stabilitu európskeho bankového sektora. Negatívne ovplyvnená tak môže byť tvorba kapitálu v bankách, ako aj úverovanie reálnej ekonomiky. Nakoľko z pohľadu banky to znamená, že každý nový úver na jednej strane zvyšuje zaplatený bankový odvod, a na druhej strane vytvára novú požiadavku na kapitál, ktorého navýšenie je negatívne ovplyvnené bankovým odvodom. Celkovo sa očakáva, že v rokoch 2017 – 2020 banky zaplatia na osobitnom odvode o 260 mil. € viac, čo predstavuje pomerne významnú časť čistých ziskov bankového sektora. V prípade vybraných bánk môže toto zdvojnásobenie odvodu spôsobiť výrazné zredukovanie čistého zisku, prípadne až stratu. Negatívne možno hodnotiť aj pomerne časté zásahy do uvedeného zákona, ktoré vytvárajú neistotu ohľadom budúceho vývoja odvodov a ich použiteľnosti.

V septembri 2015 bola implementovaná smernica o ochrane vkladov, ktorá priniesla viaceré významné zmeny do systému ochrany vkladov⁶. Dôležitou zmenou bolo zohľadnenie rizikového profilu finančných inštitúcií. Celkový príspevok za bankový sektor na rok 2016 predstavoval približne 9,5 mil. € a pokrytie krytých vkladov prostriedkami fondu bude v roku na úrovni 0,65 %.

Od roku 2016 určuje príspevky do Jednotného rezolučného fondu Jednotná rezolučná rada. Tieto príspevky za celý bankový sektor za rok 2016 predstavovali takmer 22 mil. €.

⁶ Bližšie informácie k zmenám týkajúcich sa ochrany vkladov na Slovensku opisuje článok: Šujan, R., Významné zmeny v ochrane vkladov na Slovensku, http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2015/10-2015/biatec_10_2015_web.pdf

2 Rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni

2.1 Aktuálne rozhodnutie NBS k príslušnému štvrťroku

Vývoj Domestic credit-to-GDP_{trend} gapu (Graf 2) a proticyklického smerovníka (Graf 3), ako aj vývoj ukazovateľov nadmerného rastu úverov a finančnej páky (tabuľka v Prílohe A) potvrdil dôvody nenulovej výšky proticyklického kapitálového vankúša. Na základe rozhodnutia Bankovej rady Národnej banky Slovenska zo dňa 25.10.2016 ostáva miera proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 0,5 % s účinnosťou od 1.8.2017⁷.

2.2 Aktuálne platné nastavenie nástrojov zo strany NBS

Dňa 7.10.2014 Banková rada Národnej banky Slovenska schválila odporúčanie NBS v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni č. 1/2014 k rizikám spojeným s vývojom na trhu retailových úverov. Národná banka Slovenska tým reagovala na vývoj na trhu retailových úverov, keď v poslednom období opakovane upozorňovala na viaceré nerovnováhy. Odporúčanie zavádza viaceré princípy a je k dispozícii na webovom sídle NBS⁸.

V rámci pravidelného ročného prehodnotenia lokálne systémovo významných bánk (ďalej len „O-SII“) sa zoznam týchto bánk nemenil a ostáva totožný so zoznamom určeným v Rozhodnutí NBS č. 4/2015 z 26. mája 2015. Od 1. januára 2016 sa určil pre 5 O-SII vankúš pre O-SII vo výške 1 % rizikovo-vážených aktív. Zároveň, na základe Rozhodnutia NBS č. 18/2016 a 19/2016 z 24. mája 2016, sa zmenila štruktúra vankúšov pre identifikované O-SII pri zachovanej celkovej cieľovej výške vankúša pre O-SII a vankúša na krytie systémového rizika. K tejto zmene došlo z dôvodu aktivácie vankúša pre O-SII pre materské banky vybraných O-SII⁹. Ďalšie aktuálne platné nástroje politiky obozretnosti na makroúrovni pokrývajúce najmä oblasť kapitálových požiadaviek zobrazuje Tabuľka 1.

Dňa 27.9.2016 banková rada Národnej banky Slovenska rozhodla o uznaní miery vankúša na krytie systémového rizika pre expozície nachádzajúce sa v Estónsku. Ide o rozhodnutie na základe odporúčania ESRB (odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká z 24. júna 2016, ktorým sa mení odporúčanie ESRB/2015/2 o posudzovaní cezhraničných účinkov opatrení makroprudenciálnej politiky a ich dobrovoľnej reciprocite), v rámci ktorého ESRB odporúča uznať mieru vankúša na krytie systémového rizika zavedenú v Estónsku všetkým členským štátom EÚ. Na základe tohto rozhodnutia v prípade, že banky so sídlom na Slovensku evidujú expozície so sídlom dlžníka v Estónsku poskytnuté či už cez svoju pobočku nachádzajúcu sa v Estónsku alebo cezhranične, musia tieto banky držať na tieto expozície vankúš na krytie systémového rizika vo forme vlastného kapitálu Tier 1 vo výške 1 % rizikových expozícií, vypočítaných na základe článku 92 odseku 3 nariadenia CRR, na základe týchto expozícií so sídlom dlžníka v Estónsku.

⁷ <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2/rozhodnutia>

⁸ <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2/nastavenie-nastrojov/aktualne-nastavenie-ostatnych-nastrojov-platnych-v-sr>

⁹ Viac informácií o zmene štruktúry a o dôvode zmeny sa nachádza v komentári k Rozhodnutiu NBS č. 18/2016 a 19/2016:

<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2/rozhodnutia>

2.3 Možné použitie nástrojov politiky obozretnosti na makroúrovni v strednodobom horizonte

Pripravované legislatívne zmeny v oblasti retailových úverov

Aktuálne sa pripravuje transformácia odporúčania NBS v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni č. 1/2014 k rizikám spojeným s vývojom na trhu retailových úverov do primárnej alebo sekundárnej legislatívy, vrátane ich čiastočnej rekalibrácie. Dôležitým prínosom takejto zmeny bude rozšírenie regulačného rámca aj na iné subjekty než sú banky. Legislatíva v tejto oblasti tak prinesie väčšiu istotu všetkým bankovým aj nebankovým inštitúciám ohľadom rovnakých podmienok podnikania v oblasti retailových úverov.

V oblasti poskytovania úverov na bývanie je príslušný regulačný rámec vytvorený prostredníctvom zákona č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť dňa 21. marca 2016. Bližšia špecifikácia jednotlivých ustanovení a parametre limitov budú uvedené v opatrení NBS. Medzirezortné pripomienkové konanie k návrhu tohto opatrenia bolo ukončené 12. októbra 2016 a predpokladaná účinnosť opatrenia je od 1. januára 2017.

V oblasti spotrebiteľských úverov je regulačný rámec predmetom novely zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá je aktuálne v legislatívnom procese a jej navrhovaná účinnosť je od 1. januára 2017. Aj tento zákon obsahuje ustanovenie o splnomocnení pre NBS stanoviť príslušné detaily a parametre jednotlivých ustanovení prostredníctvom opatrenia, ktoré by malo byť vydané v priebehu roka 2017.

Očakávaný vývoj miery proticyklického kapitálového vankúša v nasledujúcom štvrtroku

Súčasný vývoj indikátorov nenaznačuje potrebu ďalšieho zvýšenia miery proticyklického kapitálového vankúša v najbližšom období.

2.4 Rozhodnutia ECB týkajúce sa slovenského bankového sektora k príslušnému štvrtroku

K júnu 2016 nebolo zo strany Európskej centrálnej banky vydané žiadne rozhodnutie v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni vo vzťahu k slovenskému bankovému sektoru.

Tabuľka 1 Aktuálne nastavenie nástrojov platných pre SR

Makroprudenciálny nástroj	4. štvrťrok 2015	1. štvrťrok 2016	2. štvrťrok 2016	3. štvrťrok 2016	4. štvrťrok 2016	Poznámka
Makroprudenciálne nástroje platné pre SR						
Vankúš na zachovanie kapitálu (§ 33b zákona o bankách)	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša (§ 33g zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	Zvýšenie na úroveň 0,5 % účinné od 1.8.2017.
Vankúš pre O-SII (§ 33d zákona o bankách) ¹		1 %	1 %	1 %	1 %	Zvýšenie od 1.1.2017
Vankúš na krytie systémového rizika (§ 33e zákona o bankách) ²						Aktivácia od 1.1.2017
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na bývanie (čl. 124 nariadenia CRR)	35 %	35 %	35 %	35 %	35 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie (čl. 124 nariadenia CRR)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	Plánované zvýšenie
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád (č. 164 nariadenia CRR)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na podnikanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád (č. 164 nariadenia CRR)	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie - ostatné štáty EÚ (čl. 124 nariadenia CRR)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na podnikanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	

Zdroj: NBS.

¹ Vankúš pre O-SII je určený pre Československú obchodnú banku, a.s., Poštovú banku, a.s., Slovenskú sporiteľňu, a.s., Tatra banku, a.s. a Všeobecnú úverovú banku, a.s.

² Vankúš na krytie systémového rizika je určený pre Československú obchodnú banku, a.s., Slovenskú sporiteľňu, a.s., Tatra banku, a.s. a Všeobecnú úverovú banku, a.s.

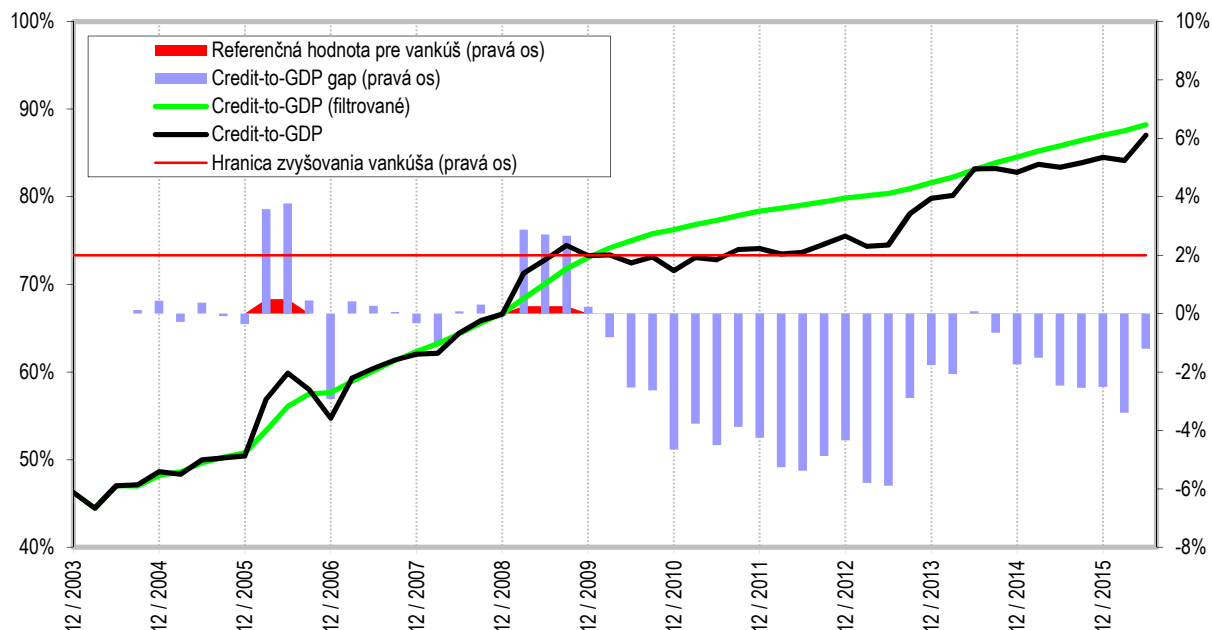
Tabuľka 2 Aktuálne nastavenie nástrojov platných pre zahraničné expozície

Makroprudenciálny nástroj	4. štvrťrok 2015	1. štvrťrok 2016	2. štvrťrok 2016	3. štvrťrok 2016	4. štvrťrok 2016	Poznámka
Makroprudenciálne nástroje platné pre zahraničie						
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Českú republiku (§ 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	Zvýšenie na 0,5 % od 1. januára 2017
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Švédsko (§ 33j zákona o bankách)	1 %	1 %	1 %	1,5 %	1,5 %	Zvýšenie na 2,0 % od 19. marca 2017
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre ostatné štáty EÚ (§ 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Nórsko (§ 33j zákona o bankách)	1 %	1 %	1 %	1,5 %	1,5 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Island (§ 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	Zvýšenie na 1 % od 1. marca 2017
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Hongkong (§ 33i a § 33j zákona o bankách)	0 %	0,625 %	0,625 %	0,625 %	0,625 %	Zvýšenie na 1,25 % od 1. januára 2017 a na 1,875 % od 1. januára 2018
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre ostatné štáty sveta (§ 33i a § 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Vankúš na krytie systémového rizika pre ostatné štáty EÚ (§ 33f zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Vankúš na krytie systémového rizika pre Estónsko (§ 33f zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	
Vankúš na krytie systémového rizika pre ostatné štáty EÚ (§ 33f zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na bývanie - ostatné štáty EÚ (čl. 124 nariadenia CRR)	35 %	35 %	35 %	35 %	35 %	Írsko, Chorvátsko, Malta, Slovinsko: sprísnenie podmienok na aplikáciu váhy 35 %
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie – Švédsko a Rumunsko (čl. 124 nariadenia CRR)	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	Rumunsko: sprísnenie podmienok na aplikáciu váhy 50 %
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie - ostatné štáty EÚ (čl. 124 nariadenia CRR)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	Spojené kráľovstvo: sprísnenie podmienok na aplikáciu váhy 50 %
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - Nórsko (č. 164 nariadenia CRR)	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na podnikanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	

Zdroj: ESRB.

Príloha B Proticyklický kapitálový vankúš

Graf 1 Štandardizovaný credit-to-GDP gap

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

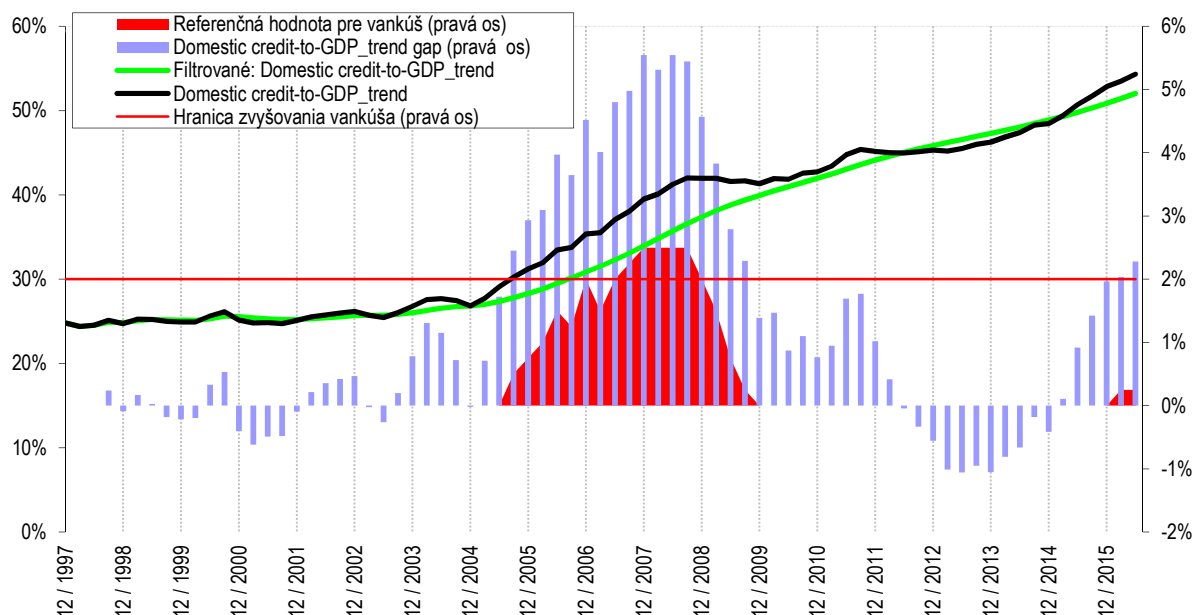
Poznámky:

Štandardizovaný credit-to-GDP gap vychádza z celkového dlhu nefinančných podnikov a domácností.

Štandardizovaný Credit-to-GDP gap je vypočítaný podľa § 33g, odsek 2a zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časť B1.

Hranica zvyšovania proticyklického kapitálového vankúša a hodnoty „gapu“ sú zobrazované na pravej osi.

Graf 2 Domestic credit-to-GDP_{trend} gap

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

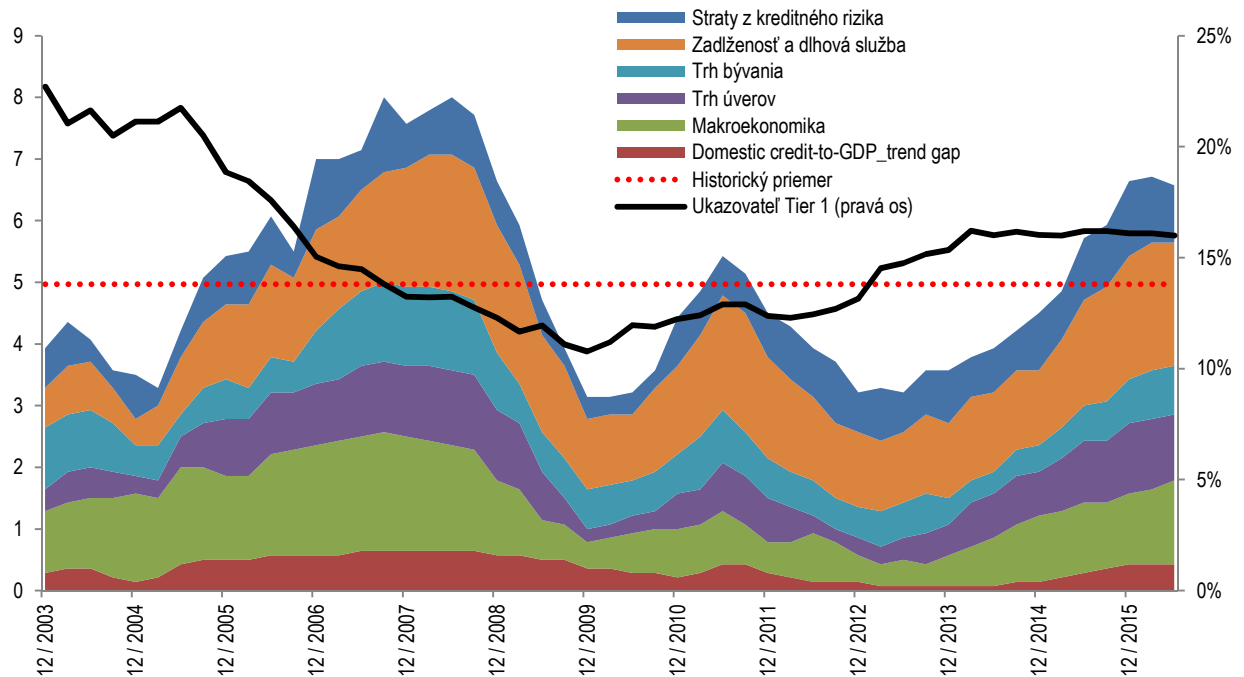
Poznámky:

Domestic credit-to-GDP gap vychádza z úverov podnikom a domácnostiam poskytnutých domácim bankovým sektorom.

Domestic Credit-to-GDP gap je vypočítaný podľa § 33g, odsek 2a zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časť B2.

Hranica zvyšovania proticyklického kapitálového vankúša a hodnoty „gapu“ sú zobrazované na pravej osi.

Graf 3 Proticyklický smerovník

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, CMN.

Poznámka: Ukazovateľ je vypočítaný v súlade s § 33g, odsek 1c, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časti C a D.

Tabuľka 3 Referenčné hodnoty pre proticyklický kapitálový vankúš

Východisko referenčnej hodnoty	Referenčná hodnota k 31.6.2016
Referenčná hodnota podľa Credit-to-GDP gap	0 %
Referenčná hodnota podľa Domestic credit-to-GDP _{trend} gap	0,25 %

Zdroj: NBS.

Poznámka: Tabuľka je zostavená na základe povinnosti vyplývajúcej z § 33g, odsek 2, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II.